

Sestanek.

Ruski spisal J. S. Turgenjev, posl. Feodora.

Medel sem v brezovem logu, jeseni, sredi meseca septembra. Od ranega jutra je padal tenak dež, med katerim se je včasih razstrla gorka solnčna svetloba, vreme je bilo nestanovitno. Sedaj se je pokrilo nebo s temnimi oblaki, sedaj se je zjasnilo, in na nekaterih mestih se je prikazala nebesna modima čista in prijazna kakor lepo oko. Gledal sem okoli in poslušal.. Listje je prav tiho šumljalo nad mojo glavo. Potem šumenji je bilo poznati, kateri letni čas je. To ni bilo veselo smehljajoče trepetanje pomladi, ne mehko šepetanje, dolgi pogovor poletja, to je bojzljivo in mrzlo čebljanje, to je prav tiho zaspano šepetanje pozne jeseni. Slab veter je popihal prav tiho skozi vrhe. Notranjost loga je bila vlažna. Neprestano se je spreminjala, ravnaje se potem, ali je solnce sijalo, ali se je pa skrilo; ko je solnce posijalo, zasvetilo se je naenkrat, kakor, da bi se vse smehljalo v njem. Tenka debla, le redko nasajenih dreves — brez, so imela naenkrat nežen odsev bele svile. Na tleh ležeči listi so se svetili, kakor samo zlato. Ravno tako krasna stebila visokih, kodrastih praproti, katera so že imela jesensko bojo, podobno prezrelemu grozdju. Listi so se vedno zapletali in križali pred očmi. V trenutku je bilo vse okrog lahko modro. Čvrste boje so takoj izginile. Breze so bile čisto bele brez bliščobe, bele kakor baš zapadel sneg, kateroga se še ni dotaknil mrzli, izrajoči žarek zimskega solnca. Na tihoma začne potuhnjeno pršiti in šepetati v gozdu prav lahek dežek.

Listje na brezah je bilo še skoraj popolnoma zeleno, čeravno je že vidno obledelo. Redko kje je stala prav mlada breza vsa rudeča ali vsa zlata. Videlo se je, kakò se je svetila na solncu, ko so se žarki zapletli v gosto mrežo vej, katere so bile porošene s svetlečim se dežjem.

Slišati ni bilo nijednega ptiča, ker so se vsi poskrili. Samo včasih se je oglasil jekleni zvonček, zaničevalni glasek senice. Preden sem se s svojim psom vstavil v tem brezovem logu, šel sem skozi visok jesenov gozd. Priznam, da ne ljubim baš tega drevesa — jesena — z njegovim bledo-lilovim deblom in sivkastim, kovini podobnim listjem, katero se vzdiguje kolikor možno visoko, ter razširja svoje trepetajoče pihalke v zraku. Ne ljubim večnega omahovanja nesnažnih listov, nerodno obešenih na dolgih vejah. Lep je samo ob nekaterih poletnih večerih, kadar se vzdiguje osamljen sredi nizkega

grmičja, stegnjen proti žarečim žarkom zahajajočega solnca. Šibi se in trepetaja od korenike do vrha — a kadar je veter in je jasno, ziblje se, močno šepetaje in šumljaje, proti modremu nebu. Vsak list, katerega maje veter, se dozdeva, da se hoče odtrgati, odplavati, odleteti v daljavo. Ali jaz v obče ne ljubim tega drevesa. Radi tega se nisem ustavil tam, za odpočitek sem dospel v brezov gozd.

Sedel sem pod drevo, katerega veje so segale do tal, tako, da ni mogel dež do mene. Veselil sem se razgleda, kateri me je obdajal, konečno sem zaspal oni blagi sen, katerega pozna edino le lovec. —

Ne morem reči, koliko časa sem spal. Prebudivši se, vidim, da je notranjost gozda napolnjena vsestransko s solncem. Skozi zadovoljno šumljajoče liste, se je videlo modro nebo. Oblake je razpodil močan vihar. Videti ni bilo nijednega več, poskrili so se vsi. Vreme se je zjasnilo. Po zraku se je znila ona suha svežest, katera napolnuje srce z nekim gotovim, krepkim občutkom. Navadno je po mionem deževnem dnevu miren jasen večer.

Naenkrat se oko ustavi na nepremični človeški postavi. To je bilo mlado kmetsko dekle. Sedela je kakih dvajset korakov pred menoj. Zamišljeno je zrla pred se in glavica ji je bila povešena. Malomarno sta sloneli roki na kolenih. V eni na pol odprti držala je velik šopek poljskih cvetk. Pri vsakem njenem zdihljeji, zadrsnile so hitro na njeno krilo.

Bela srajca je bila zapeta na vratu in za pestjo, ter se je v kratkih mehkih gubah lepo prilegala života. Veliki žolti biseri so viseli v dveh vrstah od vrata na njene prsi. Bila je krasna. Gosti, modri lasje lepe barve so se vili v dveh skrbno počesanih polukrogih z upletenim rudečim trakom krog glave, tik čela belega kakor slonova kost. Ostali del lica se je komaj vidno rudečil skozi ono temno polt, katero dobiva samo tenka koža. Njenih oči nisem mogel videti — ker jih ni nič vzdignila. Videl sem pa natanjko njene visoke obrvi in dolge trepalnice, ki so bile vlažne. Na licu se je blestel sled solze, prav tam tik bledih usten. Vsa njena oseba je bila zelo mila, celo nekoliko debel, okrogel nos je ni kazil. Posebno mi je ugajal izraz njenega obraza. Bil je tako prost, krotek, tako otožen, poln otroške neodločnosti pred svojo lastno tugo. Videti je bilo, da nekoga pričakuje. V logu je nekaj tiho zašumelo. Ona vzdigne glavo in se ogledava. Tedaj so se zasvetile pred menoj njene oči, velike, jasne in plašne, kakor oči kake srne. Nekoliko časa je poslušala, ne obrnivša se s široko odprtimi očmi od kraja, od koder je prihajal šum. Vzdihnila je naposled, obrnila glavo in se še nižje pripognila,

začenshi prebirati cvetice. Oči so se porudečile, bridka poteza se je prikazala krog usten in nova solza je zdrsnila izpod gostih trepalnic. Ustavila se je na licu, ter se zasvetila.

Tako je prešlo mnogo časa.

Uboga deklica se ni ganila, včasih je le roki otožno premaknila in poslušala, vedno poslušala.

Zopet je nekaj zašumelo v gozdu — in ona je zopet vstrepetala. Šum ni prestal, bil je vedno določnejši. Bližal se je, konečno so se bližali koraki.

Vstala je. Bila je vsa zadivljena, njen pazljiv pogled je vstrepetal in zažarel od pričakovanja. Skozi goščo se je prikazala podoba — moža. Pazljivo gleda ona tja, zarudi smehlja se srečna, veselo je hotela vstati, a takoj je morala zopet sestiti. Pobledele je in bila vsa zmešana — potem vzdigne trepetaje, skoraj proseče pogled na prišedšega moža, ki se je ustavil pri njej.

Radovedno sem ga opazoval iz svojega skrivališča. Priznati moram, da ni name napravil najboljšega utisa. Po vseh znakih je maral biti, kak izprijen strežaj, kakega mladega posestnika. Njegova obleka je izdajala dober okus in nemarnost. Nosil je kratko, zgoraj zapeto suknjo, ki je bila prej last gotovo njegovega gospoda. Imel je dalje vratno ruto rožaste barve in žametasto kapo sè zlato vrstico, prav nisko potegnjeno na obrvi. Okrogel vratnik njegove bele robače mu je pritiskal neusmiljeno ušesi in rezal lici. Trde zapestnice so zakrivale celo roko do rudečih krivih prstov, okrašenih s srebrnimi in zlatimi prstani s potočnicami iz tirkizov. — Obraz je bil rudeč, svež, drzen, spadal je v ono vrsto obrazov, ki so možkim neznosni in ki, žal, ugajajo mnogokrat ženskim. Trudil se je ves čas, da bi podal svojim surovim potezam prezirajoč, dolgočasen izraz. Neprestano je mežikal s svojimi vže tako malimi mlečno-sivimi očmi, gubančil čelo in povešal ustnične kote. Prisiljeno je zeval z nemarno, čeprav ne popolnoma spretno prisiljenostjo. Popravljal si je po sencih zaokrožené lase z roko, potem je vlekel za kratke laske, ki so strčali nad debelo ustnico — z eno besedo lepotičil se je, da je bilo groza. Pričel se je že tedaj, ko je zagledal njega čakajočo kmetsko deklico. Počasi, z velikimi koraki je prišel do nje. Postal je, pomignil z ramo, vtaknil obe roki v žep suknje in komaj pogledavši ubogo deklico z ravnodušnim pogledom, spustil se na zemljo.

«No» — je začel, gledaje vedno nekam v stran, zibajoč se in zevajoč, — «ali si že dolgo tukaj?»

Deklica mu ni mogla odgovoriti takoj. — Davno, davno, Viktor Aleksandrovič — spregovorila je konečno s komaj slišnim glasom.

A! — snel je kapo in veličastno potegnil z roko skozi goste, kodraste lase, ki so se začenjali tik nad obrvmi. Z dostojanstvom se je ozrl krog sebe, potem pa je zopet z dostojanstvom pokrtil svojo dragoceno glavo. — A jaz sem skoraj pozabil, no, vrhu tega vidiš, — je še dež. — On je zopet zazeval. Dela mnogo, vsega ni možno poskrbeti, a gospod še zmirja. Mi odpotujemo jutri.

«Jutri?» je vskliknila devojka in uprla vanj plašen pogled.

Jutri . . . nu, nu, nu, nu prosim te — prikinil jo je hitro, ko je videl, da je zatrepetala vsa in tiho povescila glavo.

Prosim te, Akulina, ne jokaj se, ti veš, da jaz ne morem trpeti tega — (tu je trebil svoj nos.) «Ako ne nehaš, grem takoj. Kaka glupost — žaliti se!»

«No, ne bodem, ne bodem» — govorila je naglo Akulina s silo zadržujoča solze. — «Torej vi odpotujete jutri?» — dodala je ona, po kratkem molku: — «Kedaj bode dal Bog, da se zopet vidiva, Viktor Aleksandrovič?»

«Vidiva se, vidiva se v prihodnjem letu ne», pač pa pozneje. Dozdeva se mi, da želi gospod stopiti v službo v Petrogradu — nadaljeval je on, izgovorajajoč besede malomarno in nekoliko skozi nos — mogoče tudi, da odpotujemo za granico.»

Vi me pozabite, Viktor Aleksandrovič, — je rekla žalostno Akulina.

Ne in zakaj? Jaz tebe ne zabim, samo ti bodi mirna in ne nespametna, slušaj otca! — «A jaz tebe ne zabim». — (In on se je mirno pretegnil, ter zazeval.)

«Ne zabite me, Viktor Aleksandrovič», rekla je ona s prosečim pogledom in glasom. — Kako sem vas vendar ljubila, vse sem storila za vas . . . vi pravite, naj slušam otca. Viktor Aleksandrovič . . . da, ali kako naj ubogam otca?

In zakaj ne? (govoril je te besede tako rekoč iz želodca, ležal je na hrbtu z rokami pod glavo.)

Ali kako je mogoče Viktor Aleksandrovič — — — vi sami veste — — —.

Ona je umolknila. Viktor se je igral z jekleno verižico svoje ure.

Ti, Akulina, nisi neumna devojka — izpregovoril je on konečno: — za to ne govori takih nezmiselnosti. Jaz želim tebi dobro, me li razumeš? Konečno ti nisi popolnoma kmetska, tudi tvoja mati ni bila vedno kmetica. Pri vsem tem pa si brez izobrazbe — zato moraš ubogati, ako se ti kaj reče!

«Ali to je strašno, Viktor Aleksandrovič.»

Pojdi, pojdi, kaka nezmisel, moja ljubezniva, v čem pa najdeš strah? Kaj imaš tukaj? — dostavil je približavši se jej.

Cvetlice — je žalostno odgovorila Akulina — tukaj sem nargala cvetic, ki so dobre za teleta, nadaljevala je ona živahnejše, — glejte kaka čudna cvetka, take še nisem nikdar videla. Tu so spominčice, a tukaj materina dušica.

A to je za vas — dodala je vzemša izpod rumenih cvetk mal šopek modrih plavic, zvezanih s tanko travico; — hočete-li?

Viktor je stegnil leno roko, vzel šopek, povohal malomarno cvetke in jih začel vrteti malomarno med prsti ter zrl sè zamišljeno važnostjo navzgor. Akulina je zrla nanj. V njenem otožnem pogledu je bilo toliko nežne udanosti, pobožne pokornosti in ljubezni. Bala se ga je in ni se upala jokati. Poslavljal se je od njega in zrla vanj zadnjikrat; a on je ležal raztegnjen, kakor kak sultan in je veliko-dušno trpel njeno oboževanje.

Priznati moram, da sem opazoval njegov rudeči obraz, na katerem je skozi pretvarjajočo ravnodušnost gledalo zadoščeno, prenasličeno samoljubje. Akulina pa je bila tako krasna v tem trenutku. Vsa njena duša je bila toli zaupna, strastno odkrita pred njim. Hitela je ljubkovaje k njemu, a on je vrgel cvetlice v travo, vzel iz levega žepa svoje suknje okroglo steklo v bronovem okvirju in ga je začel vtikati v oko ali kolikor se je tudi trudil, obdržati ga ni mogel ne s stisnjenimi obrvi, ne s povzdignjenim licem, ne z nosom — steklo mu je vedno padalo ven.

— Kaj je to? je vprašala Akulina.

— Lornet — odgovoril je on z važnostjo.

— Čemu? —

— Zato, da se bolje vidi. —

— Pokažite mi. —

Viktor je zgubančil čelo, a dal jej je steklo.

— Da ne razbiješ, pazi!

— Ne bojte se, ne razbijem. (Boječce ga je nesla k očesu.)

— Jaz ne vidim ničesa, — reče ona nedolžno.

— Ti moraš s tem očesom zamežati —, odgovoril je on z glasom nezadovoljnega učitelja.

Ona je zamežala z očesom pred katerim je držala steklo.

— Ne s tem, norica! z drugim! vskliknil je Viktor in ne pustivši jej popraviti pogreška, vzel jej lornet. Akulina je komaj vidno zarudela, nasmehnila se ni — se obrnila v stran.

— Kakor vidim, to ni za nas, pravi ona.

— Tako menim tudi jaz.

Molčala je revica in globoko vzdihnila.

— Ah, Viktor Aleksandrovič, kako mi bode brez vas — rekla je ona naenkrat. Viktor je obrisal lornet s koncem svoje suknje in ga vtaknil zopet v žep.

— Da, da — je naposled rekel, — gotovo ti bode v začetku težko. — Potrkal ji je na to milostljivo po rami. Tiho je prijela za njegovo roko na rami in jo boječe poljubila.

— Nu, nu, da, ti si res dobra deklica —, dejal je on, smehljajoč se samoljubno, ali kaj se hoče? Pomisli sama, midva z gospodom ne moreva vendar ostati tukaj.

Sedaj bode kmalu zima, a pozimi v vasi — vsaj veš sama, kaj bi pravil — z eno besedo grdo je. V Petrogradu je vse drugače. Tam so taki čudeži, katerih si ti ne moreš predstavljati niti v sanjah. Kakšne hiše, ulice, a društvo, izobraženost — kar diviti se je treba. Akulina je zrla k njemu z ginečo pozornostjo z nekoliko odprtimi usti, kakor kak otrok.

— «Naposled», — je dodal v tem, ko se je valjal po zemlji — «čemu ti to pripovedujem, ko ti tega ne moreš razumeti.»

— Zakaj ne, Viktor Aleksandrovič? Jaz sem razumela; — Vi-diš, kakšna si!

Akulina je povescila glavo.

— Prej niste govorili tako z menoj Viktor Aleksandrovič — je govorila ona, ne da bi vzdignila oči.

— Popred? — popred? Poglej vendar! Popred! — opomnil je on tako nekako nevoljno.

— Čas je, da grem, — reče Viktor, vprši se na laket . . . .

— «Počakajte še nekoliko», pravi proseče Akulina.

— Čemu čakati? . . . Vsaj sem se od tebe že poslovil.

— «Počakajte», je ponovila Akulina.

— Viktor je zopet legel in je začel žvižgati. Akulina še vedno ni zganila očesa raz njega.

Opazil sem, da je postala nemirna, usta so jej trepetale, njena bleda lica so lahko zarudela. . . . .

— Viktor Aleksandrovič —, izpregovorila je ona s počasnim glasom. — grešno je od vas — pri Bogu je grešno, Viktor Aleksandrovič — pri Bogu!

— Kaj je grešno? — Vprašal je on, namrgodil obrvi, vzdignil se z lahka in obrnil glavo proti njej.

— Grešno je, Viktor Aleksandrovič, da mi niti dobre besedice ne privoščite na razstanku. Vsaj besedico meni ubogi siroti. — — —

— A kaj naj ti pravim?

— Jaz ne vem, vi bode to bolje vedeli Viktor Aleksandrovič. Vi odpotujete, in niti besedice. — — — S čim sem to zaslužila. —

— Kako si čudna! kaj morem jaz za to? —

— Vsaj besedico — — —

— Tu mi govoriš vedno eno in isto —, govoril je on z nevoljo in vstal.

— Ne jezite se, Viktor Aleksandrovič — je rekla ona naglo komaj zadrževaje solze.

— Jaz se ne jezim, a ti si neumna . . . . Kaj hočeš? Jaz te vendar ne morem poročiti? Ne morem. No torej kaj hočeš? kaj? — Skril je obraz, kakor da bi pričakoval odgovora in razširil prste.

— «Jaz ničesar . . . ničesar nočem», odgovorila je ona ter mu ponudila tresočo roko — «samo tako, akoprav samo besedico v slovo» . . . Tekle so jej solze kakor potok.

— «Na tu imamo, začela je jokati» — govoril je Viktor Aleksandrovič hladnokrvno in potisnil kapo na oči.

— Jaz nočem ničesar, nadaljevala je ona hlipajoč in si zakrila obraz z obema rokama. — «Ali kako mi bode sedaj v družini, kaj začnem? Kaj se zgodi z menoj? Kaj bo iz mene revice? S sovražnim človekom me poročijo — ubogo siroto . . . Uboga moja glava!»

«Tuli, tuli —», zamrmral je poluglasno Viktor Aleksandrovič in se zmeden obrnil.

— Ako tudi besedico — samo besedico, . . . dejala je Akulina, «jaz . . .»

Naenkrat jej je pretrgalo govor srce trgajoče ihtenje, vrgla se je z obrazom v travo in bridko, bridko jokala. Vse telo se je krčvito treslo. Zatilnik se je kar vzdigoval. Dolgo zadržana bol našla je odduška in drla, kakor deroči potok. Viktor je stal poleg nje, pomignil z rameni, obrnil se ter odšel z dolgimi koraki.

Prošlo je nekoliko trenutkov. Potihnila je, vzdignila glavo, skočila pokonci, pogledala okrog in sklenila roki. Hotela je hiteti za njim, a noge so se jej šibile. Padla je na kolena.

Nisem se mogel zdrževati, hitel sem k njej.

Komaj me je ugledala, a od kod je vzela moči?

S slabim krikom se je vzdignila in zginila za drevjem, pustivši raztrošene cvetke na tleh.

Postal sem, pobral šopek plavic in šel iz gozda na polje. Solnce je stalo nizko na blede-jasnem nebu. Njegovi žarki so tudi pobledeli in se ohladili. Razlivali so se na zemljo kakor jednolična vodena svetloba.

Do večera je bilo še pol ure. Večerna zarja se je komaj zažigala.

Močan veter mi je pihal naproti črez rumeno posušeno strn. Vzdignil je drobno listje in je podil ob robu gozda.

Na rudečkasti travi, na bilkah, na slami, povsod so se svetile in zibale neštete nitke jesenske pajčevine.

Postal sem . . . . Bil sem otožen. Dozdevalo se je, kakor da bi se prikradel skozi veselo, sveže smehljanje ovenele prirode, strah bližajoče se zime.

Visoko nad mano, rezajoč zrak je ostro frlel previdni vran, obrnil glavo, pogledal me postrani, naposled se vzdignil s pretrganim krokanjem in izginil za gozdom. Tropa golobov se je bliskoma vzdignila raz grič in se s šumom spustila na bližnje polje — znamenje jeseni!

Nekdo se je vozil mimo za golim holmom, močno ropotaje s praznim vozom.

Povrnil sem se domov. Akuline pa ne morem zabiti.

Njene plavice, že zdavnej ovenele, hranim še dandanes.

Dve sliki.

Kdo je umeteljnik, ki njega roka
Ustvarila je sliko divno?
Ah, te oči — ta ustna rdeča,
Obličje cvetno to — naivno!

Kako ovija mehke ude
Ta rožasta, blesteča svila,
Kot da bi s svilnatim se krilom
Odela vitka gorska vila«. —

Peha se ljudstvo, vre k izložbi,
Slavi, časti umetelnika,
Vprašuje, koliko velja pač
Ta umotvor -- ta divna slika!

Tam blizu vrat palače krasne
Ta slika druga — slika živa! . . .
Oko mračno — obraz naguban.
Koščeni udje — glava siva. . .

Razdrapana obleka krije
Telo, ki mraza kar trepeče,
A peščem se dve roki suhi
Naproti stezata proseče.

Nihče ne vpraša — kdo narisal
To sliko je, kraj mestne hiše —
Vse mimo vre — brezbrizno dalje,
Zaman, zaman sirota vzdíše . . .

Kristina.

